

УДК 37.09:378.4:069(477.86)J004.67-027.31

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5\(5\)-395-409](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5(5)-395-409)

Паска Андрій Валерійович аспірант, провідний фахівець навчально-методичного відділу, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76018, тел.: (0342) 59-60-40, <https://orcid.org/0000-0002-4596-1775>

ОСВІТНЬО-ВИХОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ

Анотація. У статті розкрито освітньо-виховні можливості музейної педагогіки у формуванні наукового світогляду, культурно-історичних та духовних цінностей здобувачів вищої освіти. Підкреслюється, що в умовах сьогодення проблема розвитку української музейної педагогіки дедалі більше актуалізується. Вона продовжує вдосконалювати власні методологічні й методичні доробки, уможлиблює ефективні результати в процесі підготовки майбутніх фахівців національного господарства.

Висвітлено особливості функціонування музейних комплексів у закладах вищої освіти Івано-Франківської області в умовах незалежної Української держави, які запроваджують чимало інновацій у своїй діяльності. Серед них – музеї Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Івано-Франківського медичного університету, Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, Коломийського педагогічного фахового коледжу, Коломийського медичного фахового коледжу ім. Івана Франка, Бурштинського енергетичного фахового коледжу Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Надвірнянського фахового коледжу Національного транспортного університету. Акцентується увага на перспективному досвіді використання музейних колекцій як засобу наукового пошуку й методу дослідницької роботи. Розкрито значення музейних установ закладів вищої освіти у процесі професійної адаптації здобувачів освіти, формування музейної культури, громадянських компетентностей, національної свідомості і патріотизму студентської молоді.

Зроблено висновки про те, що перспективи розвитку музеїв закладів вищої освіти Прикарпаття тісно пов'язані з використанням

інноваційних освітніх технологій і музейної комунікації в умовах цифровізації навчальної діяльності, створенням віртуальних освітніх онлайн-платформ. Наголошується, що сучасні музеї повинні стати соціальним інститутом, який формує і надає корисну інформацію та масовий доступ до інтелектуальної, матеріальної, історико-культурної та природної спадщини українського народу.

Ключові слова: музейна педагогіка, музейна культура, музей закладу вищої освіти, музейний комплекс, музейні колекції, інноваційні освітні технології, музейна комунікація, музейне середовище, національна освіта.

Paska Andrii Valeriyovych PhD student, senior specialist of the educational and methodical department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Shevchenka St., 57, Ivano-Frankivsk, 76018, tel.: (0342) 59-60-40, <https://orcid.org/0000-0002-4596-1775>

EDUCATIONAL ACTIVITY OF MUSEUMS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE IVANO-FRANKIVSK REGION

Abstract. The article reveals the educational and educational possibilities of museum pedagogy in the formation of a scientific outlook, cultural-historical and spiritual values of higher education students. It is emphasized that in today's conditions, the problem of the development of Ukrainian museum pedagogy is becoming more and more relevant. It continues to improve its own methodological and methodical developments, enables effective results in the process of training future specialists of the national economy.

The peculiarities of the functioning of museum complexes in institutions of higher education of the Ivano-Frankivsk region in the conditions of the independent Ukrainian state, which introduce many innovations in their activities are highlighted. Among them are museums of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk Medical University, Kosiv Institute of Applied and Decorative Arts of the Lviv National Academy of Arts, Kolomyia Pedagogical College, Kolomyia Medical College. Ivan Franko University, Burshtyn Energy Technical College of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Nadvirnya Technical College of the National Transport University. Attention is emphasized on the prospective experience of using museum collections as a means of scientific research and

a method of research work. The importance of museum institutions of higher education institutions in the process of professional adaptation of education seekers, formation of museum culture, civic competences, national consciousness and patriotism of student youth is revealed.

Conclusions were made that the prospects for the development of museums of higher education institutions of Prykarpattia are closely related to use of innovative educational technologies and museum communication in the conditions of digitization of educational activities, the creation of virtual educational online platforms. It is emphasized that modern museums should become a social institution that forms and provides useful information and mass access to the intellectual, material, historical, cultural and natural heritage of the Ukrainian people.

Keywords: museum pedagogy, museum culture, museum of a higher education institution, museum complex, museum collections, innovative educational technologies, museum communication, museum environment, national education.

Постановка проблеми. Після проголошення державної незалежності перед музеями закладів вищої освіти (ЗВО) України постали складні завдання інтеграції в сучасний український культурний простір, оскільки у радянський період вони часто використовувалися як елементи ідеологічної пропаганди. Розпочався процес перепрофілювання існуючих музеїв, їхньої реекспозиції, оновлення, висвітлення маловідомих сторінок історії, які раніше були забороненими. У той же час створено багато нових історичних, етнографічних, мистецтвознавчих, технічних, природничих музеїв, у тому числі у ЗВО Івано-Франківщини.

Законодавчою базою діяльності музеїв ЗВО у період незалежності є Закон України «Про музеї та музейну справу» (1995), Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Музейний фонд України» (2000), Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності музеїв закладів вищої освіти» (2020).

В умовах сьогодення змінюються функції та завдання музеїв ЗВО. Якщо раніше на чільному місці стояло колекціонування та зберігання артефактів, то тепер велика увага почала приділятися освітньо-виховній функції та передачі певного досвіду аудиторії, науково-дослідницькій діяльності. Серйозним викликом для діяльності музеїв ЗВО стала пандемія коронавірусу та російсько-українська війна. Незважаючи на те, що вони призупинили на тривалий час приймати відвідувачів, їхні

колективи продовжували набувати нових компетентностей та працювати над створенням сучасних онлайн-методик, електронних освітніх та наукових матеріалів, віртуальних екскурсійних турів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль музеїв у культурному та соціально-економічному розвитку країни, використання музейної педагогіки як інноваційної педагогічної технології інтелектуального розвитку досліджували О. Барецька, Т. Белофастова, Л. Гайда, І. Довжук, О. Дудар, І. Удовиченко, Т. Калюжна, В. Камінська, О. Караманов, Р. Маньковська, М. Савченко, О. Салата, Н. Філіпчук, Д. Щербак та ін.

Досвід використання музейних колекцій ЗВО як інструмента наукового пошуку, вивчення і популяризації матеріальної і духовної спадщини українського народу, особливості соціалізації особистості здобувачів вищої освіти в музейному середовищі розглядали у своїх дослідженнях Ю. Бойчук, І. Гаврилова, Л. Грабинська, О. Зуб, М. Криловець, І. Медведева, С. Муравська, О. Пальчик, С. Посохов, О. Рокицька, О. Топузов, Л. Хмелярська та ін.

Науково-методичне обґрунтування освітньо-виховних можливостей музеїв ЗВО Прикарпаття, вплив музейної педагогіки на професійну підготовку студентів висвітлювали науковці П. Арсенич, Б. Гаврилів, В. Грабовецький, О. Зварчук, В. Калина, В. Лаппо, П. Лосюк, Л. Прокопів, М. Семкіяш, П. Сіреджук, Р. Скульський, О. Соломченко, Б. Ступарик, Я. Треф'як, Ю. Угорчак, І. Червінська, А. Червінський та ін.

Мета статті – висвітлити основні напрями освітньо-виховної діяльності музеїв закладів вищої освіти Івано-Франківської області в контексті формування сучасної концепції музейної педагогіки, довести необхідність активної діяльності музейних установ ЗВО як важливого сегмента культурно-педагогічного простору сучасної України.

Виклад основного матеріалу. У період державної незалежності в закладах вищої освіти Івано-Франківської області проходив активний пошук оптимальної моделі розвитку музейної педагогіки та діяльності музейних закладів. Створено ряд нових наукових, краєзнавчих, етнографічних, меморіальних музеїв, проведено реекспозицію вже існуючих музейних установ. У цьому контексті варто відзначити твердження дослідниці С. Муравської про те, що перспективи розвитку музеїв вищої школи «тісно пов'язані зі зміною іміджу музеїв, розвитком музейної комунікації, із перетворенням музеїв у соціальний інститут, який створює і надає потрібну інформацію і масовий доступ до інтелектуальної, історико-культурної та природної спадщини» [6, с. 34].

Музейна педагогіка широко використовується в освітньому процесі Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника. Тут функціонує декілька науково-пізнавальних музеїв, створених зусиллями викладачів і студентів, серед яких – музей освіти Прикарпаття, музей археології Прикарпаття, музей декоративно-прикладного мистецтва, музей природи, музей Олекси Довбуша, музей навчально-наукового Юридичного інституту.

Музей освіти Прикарпаття був відкритий у 1980 році до 40-річчя заснування Івано-Франківського педагогічного інституту. Він був одним із перших музеїв такого профілю в Україні. Значну роботу щодо організації музею та налагодження його діяльності здійснили викладачі-науковці історичного факультету: Б. Гаврилів, Ю. Угорчак, Я. Мельничук, І. Цепенда.

Експозиція музею складається з декількох розділів, що розкривають історію шкільництва й освіти Прикарпаття на різних етапах історичного розвитку. У фондах музею зберігається сотні документів, фотографій, книг та інших пам'яток історії розвитку освіти на Прикарпатті. На експозиційній площі 200 кв. м. розміщено понад 1000 експонатів. Всього ж у фондах музею – понад 5 тисяч експонатів, значна частина яких (2430) є оригінальними, а деякі - унікальними. Ось окремі з них: аркуш паперу з 1782 р. з водяним знаком - текст розписки селянина на польській мові; аркуш паперу 1812 р. (текст розписки селянина на польській мові); грамота про підтвердження шляхетного походження Іоана Скуратівського, (Львів 1799 р.); саморобний зошит учениці Ольги Окуневської з с. Яворова з Косівського району (кінець XIX ст.) та багато інших [2].

Експозиція музею має великі можливості для національно-патріотичного, морального та громадянського виховання студентської молоді, що особливо актуально у період сучасної російсько-української війни. Так, у розділі «Школа і освіта під час Першої світової війни і міжвоєнного періоду» представлено матеріали про педагогів, студентів та учнів старших класів, які воювали у складі легіону Українських Січових Стрільців, а пізніше – Української Галицької Армії. Серед них – відомі прикарпатці Ю. Шкрумеляк, О. Бабій, М. Галушинський, Н. Гірняк, Г. Коссак, А. Лотоцький, О. Турянський. На стендах демонструються фотографії сільських і міських шкіл, учнів та вчителів того періоду, курсів «Рідної Школи», шкільна документація, підручники 1920-1930-х рр., шкільне приладдя, періодичні видання міжвоєнного періоду.

Розділ «Школа і освіта на Івано-Франківщині радянського періоду (1939-1991рр.)» розповідає про боротьбу радянських і партійних органів з так званим українським буржуазним націоналізмом серед місцевого населення, зокрема, інтелігенції. Підсумком цієї страшної боротьби на Західній Україні стало знищення впродовж 1939 року 35 тисяч її представників, серед них значної кількості вчителів [2, с. 9]. На стендах демонструються фотографії репресованих вже у післявоєнні роки письменників-педагогів О. Дучимінської, І. Федорака, вчителів К. Надольської, М. Захарко, М. Бриндзей в таборах Мордовії, Іркутської області; документи, речі, виготовлені ними у таборах.

Експозиція розділу «Школа і освіта у незалежній Україні» розповідає про становлення національної школи на Прикарпатті, систему освіти сьогодення, мережу шкільних закладів області, позашкільну роботу. Демонструються методичні матеріали, видані на допомогу вчителям обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, обласна педагогічна преса, список лауреатів премії імені Марійки Підгірянки. Представлено експонати про діяльність обласних станцій юних натуралістів, техніків, туристів, будинків дитячої творчості, музичних, художніх, спортивних шкіл, дитячих таборів відпочинку і санаторіїв. Розповідається про освітню діяльність професійно-технічних, середніх спеціальних, вищих закладів освіти Івано-Франківщини у період незалежності.

Пізнавальне значення має знайомство молоді з розділом «Історія Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника». Навчальний заклад розпочав роботу у березні 1940 р. як Станіславський вчительський інститут. 26 серпня 1992 р. Указом Президента України на базі Івано-Франківського державного педагогічного інституту утворено Прикарпатський університет імені В. Стефаника, якому у 2004 р. присвоєно статус національного. Сьогодні ПНУ імені В. Стефаника – провідний заклад вищої освіти Івано-Франківської області, поліфункціональний навчальний комплекс. Він об'єднує розгалужену мережу структурних підрозділів: 11 факультетів, 4 навчально-наукових інститути, коледж, 11 наукових лабораторій. На 79 кафедрах університету працює 965 викладачів, серед них 123 доктори наук, професори. За усіма напрямками і спеціальностями тут здобувають освіту 15,5 тис. студентів [7].

Слід підкреслити, що на базі музею освіти Прикарпаття проводяться навчальні екскурсії для студентів та школярів, тематичні та ювілейні виставки, зустрічі з відомими педагогами рідного краю. Музей надає методичну допомогу у створенні громадських і шкільних музеїв,

консультує викладачів університету, студентів, вчителів та учнів з питань розвитку освіти на Прикарпатті, проводить широку пошукову науково-дослідницьку та популяризаторську діяльність. На його базі ведуть наукову роботу викладачі, студенти Прикарпаття та інших областей України, проводяться наукові конференції і семінари, заняття студентів університету з історичного краєзнавства та музеєзнавства. Молоде покоління завдяки знайомству з музейними артефактами має можливість краще зрозуміти історичний шлях національної освіти, її значення у розбудові Української держави.

Заслуговує уваги досвід організації та функціонування музею Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв (далі КІПДМ). Цей ЗВО має давні мистецькі й освітні традиції, посідає помітне місце серед вищих художніх навчальних закладів України, виховує студентів на засадах гуцульського та українського національного мистецтва, адаптуючи традиції до вимог сучасних мистецьких процесів. Сьогодні це заклад вищої освіти третього рівня акредитації, який проводить підготовку фахівців за спеціальностями «Дизайн», «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», «Менеджмент соціокультурної діяльності».

Косівщина розташована в центрі Гуцульського краю, який здавна був і залишається важливим осередком самобутнього народного декоративно-прикладного мистецтва, що має свої давні історично сформовані корені, глибокі традиції і становить важливу галузь української національної культури. Тому закономірним стало створення у КІПДМ музею народного мистецтва як навчально-виховного та популяризаторського центру унікальної гуцульської культури. Музей у 1945 р. започаткував і багато років очолював заслужений працівник культури України, кандидат мистецтвознавства, член Національної спілки художників України та Спілки народних майстрів України Олексій Соломченко (1920-2002).

Експозиція музею розповідає про історію навчального закладу, який був започаткований у Косові в 1882 р. як ткацька промислова професійна школа. У 1945 р. відновлено діяльність Косівського художньо-промислового училища, а згодом технікуму. З 1994 р. заклад перетворено у коледж прикладного та декоративного мистецтва імені В. Касіяна, на базі якого у 2000 р. утворено інститут прикладного та декоративного мистецтва. За час існування заклад підготував понад 4000 фахівців декоративно-прикладного мистецтва, у тому числі і для інших країн [5].

Упродовж багатьох десятиліть музей зібрав тисячі праць найбільш відомих майстрів Гуцульщини, Прикарпаття, Закарпаття і Буковини ХІХ-ХХ ст. Серед них – вироби всесвітньо відомих майстрів художнього різьблення по дереву з Яворова із династій Шкрібляків та Корпанюків, засновників Річківської школи різьбярства М. Мегединюка, Я. Тонюка, М. Медведчука, заслуженого майстра народної творчості І. Грималюка, засновника косівської школи різьбярства В. Девдюка та ін.

Вдалося відшукати і придбати унікальні зразки гуцульської кераміки, зокрема, пічні розписані кахлі ХІХ-ХХ ст. знаменитих косівських, пістинських і кутських майстрів династії Баранюків, О. Бахматюка, П. Кошака. На них відтворені різноманітні жанрові сюжети з історії життя і побуту мешканців Гуцульського краю, що є своєрідним образотворчим літописом життя верховинців. У музеї зібрано різноманітні форми керамічних виробів ужитково-побутового, декоративного, культового та традиційно-обрядового призначення, різні форми посуду, авторами яких є видатні майстри Гуцульщини П. Цвілик, М. Тим'як, Н. Вербівська, С. Заячук, І. Козак, представники династій Совіздранюків, Роциб'юків та ін.

У розділі "Художня обробка шкіри" експонуються роботи ужитково-побутового призначення - тобівки, череси, пояси, обкладинки для книг, жіночі торбинки та інші вироби гуцульських майстрів ХІХ-ХХ ст. Гуцульське художньо-декоративне ткацтво представлено роботами майстрів зі світовими іменами - лауреата Державної премії ім. Т. Г. Шевченка Г. Василяшук, а також О. Горбової, В. Шкрібляк, П. Борука та ін. У розділі "Гуцульські художні металеві вироби ХІХ-ХХ ст." - роботи відомих мосяжників династії Дутчаків із с. Брустурів та І. Кіщука, М. Шмадюка, І. Тинкалюка з с. Річка. Гуцульську вишивку представляють твори видатної вишивальниці з м. Косова, заслуженої майстрині народної творчості України Г. Герасимович і її послідовників.

Сьогодні музей КПДМ став своєрідним науково-пізнавальним центром, у якому зберігається мистецька спадщина кількох поколінь відомих майстрів народної творчості Гуцульщини, кращі дипломні роботи студентів з часу заснування навчального закладу. Викладачі фахової підготовки обов'язково планують академічні години для занять студентів у музеї. Співробітники музею проводять бесіди, лекції, консультації для студентів і викладачів з питань народного мистецтва, аналізують творчість окремих майстрів на конкретних роботах, які знаходяться в експозиції. Музей є важливим академічним підрозділом не тільки для поглиблення професійних знань студентів і викладачів інституту, а й організації науково-дослідної роботи та популяризації

мистецтва Гуцульщини через періодичні видання, наукові публікації. Зараз у музеї нараховується понад 3,5 тис. експонатів, його матеріали послужили для створення понад 40 документальних кінофільмів вітчизняних та зарубіжних кіностудій [5].

Діяльність колективу КПДМ спрямована на становлення і утвердження нової концепції Косівської мистецької школи. Використання засобів музейної педагогіки в освітньому процесі сприяє формуванню у студентів культури сприйняття нового бачення на твори мистецтва, посилює схильність до креативності й асоціативності. Вивчення музейних мистецьких артефактів допомагає формувати спостережливість, художньо-творчі здібності, професійне самовизначення студентів і є важливою умовою підготовки сучасних фахівців у галузі декоративно-прикладного мистецтва. Вихованці КПДМ поповнюють мистецьку школу свіжим інноваційним мисленням, покликаним переосмислити традицію народної творчості.

Музейна педагогіка широко використовується у процесі навчання майбутніх фахівців медичної галузі в Івано-Франківському національному медичному університеті (ІФНМУ). У 2018 р. тут відкрито музей історії розвитку медицини Прикарпаття, який складається з двох основних відділів: історії ІФНМУ та історії розвитку медицини Івано-Франківщини. Концепція музею полягає у висвітленні важливих напрямів роботи в галузі терапії, хірургії, морфології, стоматології, фітотерапії та ін.

У першому відділі представлена історія навчального закладу. Він був заснований у 1945 р. як Станіславський державний медичний інститут. З 1992 р. заклад працював як медична академія, а з 2008 року – як національний університет. У даний час навчання студентів і післядипломна медична підготовка лікарів здійснюється на 53 кафедрах зусиллями 103 докторів і 356 кандидатів наук. Станом на 2022 р. в університеті нараховується 11 тис. студентів. У період незалежності університет став базою проведення всеукраїнської студентської олімпіади з анатомії. За останні роки понад 200 ефективних наукових розробок, інновацій і лікувально-діагностичних технологій, створених в ІФНМУ, передано для практичного використання в системі охорони здоров'я [3].

Музейна експозиція розповідає, зокрема, про діяльність основоположника кафедри хірургії Сергія Верхратського (1894-1988), який був особистим лікарем Симона Петлюри та багато зробив для зміцнення системи охорони здоров'я населення Прикарпаття. Він став автором 86 наукових праць, зокрема, «Цехова медицина в Україні»

(1946), «Цирульники в Україні. Перші противісп'яні щеплення на Україні» (1947), «Життя і діяльність доктора медицини Франциска-Георгія Скорини» (1958). Його підручник «Історія медицини» був перевиданий чотири рази упродовж другої половини ХХ ст. С. Верхратський заснував Наукове товариство хірургів Івано-Франківської області та Наукове товариство істориків медицини. Кафедра шпитальної хірургії ІФНМУ носить ім'я С. Верхратського, засновано студентську стипендію ім. Сергія Верхратського.

Відвідувачі музею мають змогу ознайомитися із вагомим внеском у розвиток і зміцнення університету на всіх етапах його розвитку таких відомих учених-медиків, як Нестор Середюк, Ара Гарагаш'ян, Василь Сенютович, Лариса Ковальчук, Любомир Глушко, Михайло Василюк, Володимир Левицький, Михайло Шевчук, Степан Геник, Ігор Вакалюк.

У музеї щороку проводяться Дні відкритих дверей для абітурієнтів. Екскурсії для студентів-першокурсників стають чудовим початком вивчення історії університету, розвитку прикарпатської та української медицини, організації системи охорони здоров'я у різні історичні епохи. Діяльність музею історії розвитку медицини Прикарпаття формує відповідальне та усвідомлене ставлення майбутніх медиків до своєї роботи, збагачує їхній науковий світогляд та загальний кругозір, забезпечує зв'язок між різними поколіннями українських медиків.

Ще одним оригінальним та популярним музеєм ІФНМУ є Анатомічний музей, де студенти мають змогу практично вивчати анатомію людини. Він відкритий у 2015 р. в одному з корпусів університету, нараховує понад 1000 експонатів, які займають чотири зали та підвальне приміщення. На базі музею створено навчально-практичний центр для лікарів Івано-Франківська «Анатомія людини». Стіни залів музею прикрашають репродукції художніх робіт, шедеврів образотворчого мистецтва, тематика яких тісно пов'язана з анатомією людини. На думку засновників музею, наявність у ньому репродукцій картин відомих художників дасть змогу студентам зрозуміти красу та унікальність людського тіла, що має вплинути на їхнє позитивне ставлення до пацієнтів. Крім того, цим забезпечується морально-естетичне виховання майбутніх лікарів. Вважаємо, що анатомічний музей ІФНМУ винятковий тим, що в ньому не просто зібрали унікальні препарати людського тіла, а й поєднали анатомію з мистецтвом.

Важливим освітньо-культурним закладом Прикарпаття став геологічний музей Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, в якому зібрано понад 10 тис. експонатів [4]. У 2007 р. мінералогічна колекція музею отримала високу оцінку держави –

вона була внесена до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Робота музею тісно пов'язана з навчальним процесом та сприяє підготовці висококваліфікованих працівників. Цій меті служить і структура музею, відділи якого представлені систематичними колекціями експонатів з мінералогії, петрографії, корисних копалин України, корисних копалин Івано-Франківської області, історичної геології, палеонтології. Музей нагромадив перспективний досвід занять зі студентами університету та тематичних екскурсій для школярів області.

Багаті музейні традиції має один з найстаріших на Прикарпатті навчальних закладів - Коломийський педагогічний фаховий коледж. Тут функціонує три музеї: музей історії коледжу, музей коломийської книги та музей української мови.

Музей історії коледжу розповідає про основні періоди становлення і розвитку навчального закладу, створеного у 1940 р. як Коломийська педагогічна школа. Сьогодні освітній процес тут забезпечує 9 циклових комісій, які об'єднують близько 100 викладачів. Музей став центром національно-патріотичного виховання студентів. Важливою експозицією музею є розділ «Викладачі та студенти училища – борці за волю України (1940-1950)», який був відкритий у 1997 р. з нагоди відзначення 55-их роковин УПА. Викладач закладу, член Братства ветеранів ОУН-УПА В. Джаман зібрав значну кількість фотографій та імен бійців УПА, які свого часу були викладачами та учнями педучилища. Слід зауважити, що у післявоєнний період в навчальному закладі діяла молодіжна націоналістична організація ПОУС (підпільна організація українського студентства). Музей долучився до репрезентації п'ятитомного дослідження етнографа і педагога В. Шухевича «Гуцульщина», яке у радянський період було під забороною.

Музейні традиції у коледжі продовжуються у наші дні. У 2018 р. на базі коледжу реалізовано великий громадський проєкт, результатом якого стало відкриття унікального на Прикарпатті музею коломийської книги. Він покликаний прислужитися збереженню історичної пам'яті про минувшину Коломийського краю та її відомих представників. Слід підкреслити, що музей засновано зусиллями викладачів і студентів коледжу спільно з міськрайонним товариством «Просвіта» з ініціативи директора коледжу Валерія Ковтуна. Активну участь у створенні музею взяли члени коломийського осередку Національної спілки краєзнавців України В. Нагірний, В. Глаголюк, В. Футулуйчук, С. Андрійшин та ін. На час офіційного відкриття в його фондах було 1070 книг, виданих як у

наші часи, так і давніх раритетів, збережених родинами місцевих жителів.

Музей працює на громадських засадах, він організовує роботу у форматах бібліотеки, читальні та книгарні. Ведеться Книга відгуків та літопис музею, відкрито його сторінку у соціальній мережі Фейсбук. Заклад став об'єднувачим центром для всіх, хто цікавиться історією та культурою Коломийщини. Адже у музеї представлено літературу, видану в Коломиї з 1864 р. до сьогодні, літературу про Коломию та Коломийщину, а також літературу, видану мешканцями Коломийського краю, у тому числі з діаспори. Варто підкреслити, що книговидавничу і друкарську справу в Коломиї було започатковано ще в 1864 році, коли брати Теодор і Михайло Білоуси заснували першу у провінційних містечках Галичини світську друкарню. Відтоді і до 2000 року у Коломиї, за підрахунками науковця М. Васильчука, діяли 32 українські друкарні. Впродовж цього періоду у Коломиї побачили світ книги близько 2500 назв та більше 140 українських періодичних видань. Тут видавалися книги не лише місцевих авторів, а й твори авторів з Великої України, перекладні твори зарубіжних письменників, мислителів, зокрема, майже всіх лауреатів Нобелівської премії довоєнного періоду [1, с. 272]. Наприкінці XIX – на початку XX ст. за рівнем розвитку видавничої справи Коломия поступалася в Галичині лише Львову.

Зусиллями науковців педагогічного коледжу, Коломийського навчально-наукового інституту ПНУ ім. В. Стефаніка та товариства «Просвіта» імені Т. Шевченка у 2019 р. засновано музей української мови. Ідея його створення належить народному депутату України Андрію Іванчуку, вона з'явилася у напружений період активного обговорення та прийняття Верховною Радою України доленосного Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Одне з основних завдань музею – бути освітньо-культурним та науково-дослідницьким центром, пропагувати і популяризувати українську мову як єдину державну, сприяти розширенню сфер її застосування, опануванню нового правопису нашої мови. На полицях музею зберігаються сотні подарованих книг. Студенти, відвідуючи музей, мають змогу скористатися різноманітними словниками рідної мови, почитати про етапи її зародження, ознайомитися з творами, які стали справжнім надбанням для української нації. Девізом музею стали слова українського письменника Василя Голобородька: «Найбагатших той, хто володіє рідною мовою». Ідеєю заснування музею зацікавилися провідні наукові заклади України, зокрема, Львівський національний університет ім. Івана Франка та ін. [8].

У Коломийському медичному фаховому коледжі 1996 р. до 140-річчя від дня народження видатного письменника і науковця Івана Франка відкрито кімнату-музей «Франкова Коломия». Адже коледж розташований у будівлі колишнього повітового суду, який несправедливо ув'язнив молодого поета І. Франка у 1880 р. За кошти навчального закладу встановлено меморіальну дошку на честь коломицького франкознавця Івана Білінкевича (1905-1996) та опубліковано «Франкознавчий словник» за матеріалами І. Білінкевича. До цього видання увійшли спогади про І. Франка, зібрані автором від людей, з якими підтримував контакт поет на Прикарпатті. Знайомство з музейною експозицією сприяє формуванню музейної культури, національної свідомості та активної громадянської позиції студентів.

У 2012 р. відкрито світлицю-музей «Карпатська спадщина» у Надвірнянському коледжі Національного транспортного університету. Його організатори використали концепцію, яка передбачала експонування побутово-ужиткових, сакральних речей та проведення майстер-класів карпатських ремесел: гончарства, вишивання, писанкарства, бісероплетіння, виготовлення ляльок-мотанок, витинанок. Музей функціонально складається із трьох блоків: виставкового, експозиційного та навчального. У першому виставлені роботи місцевих народних майстрів, студентів коледжу, учнів Надвірнянської дитячої художньої школи. В експозиційній частині, створеній у вигляді кімнати-галереї, відтворено повсякденний побут горян-гуцулів. У навчальному залі проводяться виховні заняття зі студентами, майстер-класи автентичних народних ремесел Гуцульщини.

Історико-етнографічний музей «Берегиня» Бурштинського енергетичного фахового коледжу ІФНТУГ було засновано у 1987 р. з ініціативи викладачки Т.Гусар. Сучасна експозиція музею відкрита у 2001 р. Сьогодні колекція музею становить більше 1500 експонатів – унікальних автентичних артефактів, зібраних студентами, викладачами, місцевими жителями. Усі ці експонати представляють історію та культуру Опілля – одного з чотирьох етнографічних регіонів Івано-Франківщини, етнокультура якого до кінця ще не вивчена. Експозиція музею складається з чотирьох великих розділів: «Чую ваш голос, простий і ласкавий, предки безсмертні мої», «Згорточок старого полотна», «Опільське житло», «Хоч тілом одійшли – їх дух живе між нами». Засобами музейної педагогіки проводиться ґрунтовна пошукова робота зусиллями педагогів і здобувачів освіти з вивчення опільського одягу – ноші. З цією метою організуються творчі експедиції, досліджуються приватні колекції, замальовуються та фотографуються

найтиповіші візерунки місцевого одягу. Їх результат підтверджує висновок про опільську ношу як унікальне явище у загальній національній культурі.

Висновки. Таким чином, музейні заклади системи вищої освіти на Прикарпатті широко впроваджують засоби музейної педагогіки в освітньо-виховній роботі з майбутніми фахівцями різних сфер національного господарства. В умовах економічної кризи, складної суспільно-політичної ситуації музейні працівники ЗВО докладали значні зусилля, щоб зберегти музейні колекції та розвивати музеї відповідно до нових реалій. Музеї ЗВО стали науково-дослідницькими та навчально-виховними центрами, що популяризують здобутки матеріальної і духовної культури українського народу. Перспективи розвитку музеїв ЗВО Івано-Франківщини тісно пов'язані з використанням інноваційних освітніх технологій і музейної комунікації в умовах цифровізації навчальної діяльності, створенням віртуальних освітніх онлайн-платформ.

Література:

1. Васильчук М. Профілі. Література і краєзнавство: збірник статей. Коломия: Вік, 2012. 400 с.
2. Гаврилів Б., Угорчак Ю., Цепенда І. Народний музей освіти Прикарпаття: путівник. Івано-Франківськ: Прикарпатський університет імені В. Стефаника, 1995. 14 с.
3. Івано-Франківський національний медичний університет: вебсайт. URL: <http://ifnmu.edu.ua> (дата звернення: 12.11.2022).
4. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу: вебсайт. URL: <http://nung.edu.ua> (дата звернення: 27.10.2022).
5. Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва ЛНАМ: вебсайт. URL: <http://kipdm.lnam.edu.ua> (дата звернення: 10.11.2022).
6. Муравська С. Музейні заклади у системі вищої освіти Західної України на тлі світових тенденцій. Львів: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2018. 244 с.
7. Прикарпатський національний університету імені Василя Стефаника: вебсайт. URL: <https://pnu.edu.ua/> (дата звернення 15.11.2022).
8. Пристач. А. Є музей української мови. *Вільний голос*. 2019. №26. С.1

References:

1. Vasylchuk M. (2012). *Profili. Literatura i kraieznavstvo [Profiles. Literature and local history]*. Kolomyia: Vik [in Ukrainian].
2. Havryliv B., Uhorchak Yu., Tsependa I. (1995). *Narodnyi muzei osvity Prykarpattia [People's Museum of Education of Prykarpattia]*. Ivano-Frankivsk: Prykarpatskyi universytet imeni V. Stefanyka [in Ukrainian].
3. Ivano-Frankivskyi natsionalnyi medychnyi universytet [Ivano-Frankivsk national medical university]. URL: <http://ifnmu.edu.ua> (12.11.2022) [in Ukrainian].
4. Ivano-Frankivskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet nafty i hazu [Ivano-Frankivsk national technical university of oil and gas]. URL: <http://nung.edu.ua> (27.10.2022) [in Ukrainian].

5. Kosivskiyi instytut prykladnoho ta dekoratyvnoho mystetstva LNAM [Kosiv Institute of applied and decorative arts of the Lviv national academy of arts]. URL: <http://kipdm.lnam.edu.ua> (10.11.2022) [in Ukrainian].

6. Muravska S. (2018) *Muzeini zaklady u systemi vyshchoi osvity Zakhidnoi Ukrainy na tli svitovykh tendentsii [useum institutions in the system of higher education of Western Ukraine against the background of global trends]*. Lviv: Tsentр pamiatkoznavstva NAN Ukrainy i UTOPIK [in Ukrainian].

7. Prykarpatskyi natsionalnyi universytetu imeni Vasylia Stefanyka [Vasyl Stefanyk Precarpathian national university]. URL: <https://pnu.edu.ua/> (15.11.2022) [in Ukrainian].

8. Prystach. A. (2019) Ye muzei ukrainskoi movy [There is a museum of the Ukrainian language]. *Vilnyi holos - Free voice*, 26, 1[in Ukrainian].